

HAGERI KIRIK

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Hageri koguduse häälekandja

Detsember
2005, nr 5

RAHUTULT JÕULURAHUST

Elame kummalisel ajastul. Kõrvuti on rahu ja rahutus. Raske on isegi öelda, kumb nendest on esikohal. Kord üks, kord teine. Jõule on traditsiooniliselt peetud ikka rahu pühadeks. Jõuluevangelium räägib rahust maa peal, mille toob kaasa Jõululapse sünn. Kui pöörata oma pilk aga meie tänastele askeldustele, siis tuleb ausalt tunnistada, et need on päris rahutud. Kur-dame aja nappust. Kur-dame armastuse vähesust. Tahaksime kõikjale jõuda ja ikka enam saavutada. Kunagi ei saa küllalt. Tõsi, ega jõuluevangelium kuhugi kadunud ei ole. Kiriku kuulutuse sügavaim sisu on seesama, mis see on ajast aega olnud: Jumal on armastus. Jumal on maailma nõnda armastanud, et ta on andnud oma ainusündinud Poja... Kas meist on aga täna selle sõnumi kuulajat ja sellesse uskujat? Pigem on ju nii, et kui kuuleme sõna "usk" väljaspool kirikut, olgu siis kooli usuõpetuse või usklik-kuse kui sellise kontekstis, toob see endaga kaasa enne-olematu tormi. Ei ole vast ühtki teist teemat meie ühis-konnas, mis väljaspool päevapoliitikat, meie meeli nii erutab ja erinevate hinnangute osaks saab. Tuleb otsida sobivaid sõnu ja õiget hääletooni, et rahu-

tuses rääkida Jumala rahust. Jumalasõna (Piibel) kasutab vaimsetest asjadest rääki-miseks sageli väga võimsaid ja meeldejäävaid piltjutustusi: Kord oli Jeesus jüngritega paadis tormisel merel. Lained loksutasid paati päris korralikult. Jüngrite osaks oli rahutus, Jeesus aga magas. "Miks Jumal laseb sellistel asjadel sündida, miks Jumal ei hooli meist" küsisid ehk jüngrid toona. Sama küsime meie täna oma konkreetsete hirmude ja rahutuse keskel. On ka vastupidine pilt: Kui Jeesus võitles Ketsemani aias oma vaimulikku võit-lust, et oma osas ustavaks

jääda, jüngrid magasid. See kummaline vastuolu annab põhjust ka tänases ühiskonnas mõelda kiriku ülesande ja sõnumi peale. Ma ei arva, et meie põlv-konna soovid ja valvsus on seotud ainult argielu päeva-probleemide lahendamisega. Inimeseks olemise küsimu-sed peavad ka täna saama omad vastused. Siiski oleme varakapitalistlikus ühiskon-nas lasknud end liiga palju mõjutada kaupmeestest. Nemad püüavad meile selgeks teha, et oleme seda väärt, et tarbida. Olla tähen-dab siiski rohkemat. Tuleme veel korra Piibli piltlike lugude juurde: Kui

Jüngrid on hirmul oma saa-tuse pärast, seisab Jeesus sealsamas, nende keskel, isegi suletud uste taga ja rõhutab: "Rahu olgu teiega". Nii korduvalt. Rahul, mis tuleb Jumalalt, on oluline osa, et rahutusest ei saaks paanika ja lootusetus. Jeesus ütleb: Rahu ma jätan teile, oma rahu ma annan teile. Mina ei anna teile nõnda, nagu maailm annab. Teie süda ärgu ehmu ja ärgu mingi araks! (Jh 14,27)

Jõulurahu tõsiselt võttes ja seda soovides,
Jüri Vallsalu

Hageri kirik, 2005 adventiaeg.

KOGUDUSE MAJAPIDAMISEST 2005

Tagasivaade 2005. aastale
Aasta tagasi mõtiskles meie koguduse õpetaja 2005. aastale vaadates järgmiselt: „Eelolev aasta tõenäoliselt ei tule eelnevatest oluliselt erinev, sest oleme juba viimase 10-15 aasta jooksul niikuinii elanud revolutsioo-nilises meeleolus...“. Nüüd on 2005. aasta lõppemas. Jäin mõtlema, kuidas seda siis võrrelda eelmistega. Ühest küljest oli

meie õpetaja prognoos õige – ega me ei ole tõesti kogu-duses suurt revolutsiooni üle elanud, ometi on sellelgi aastal üht-teist toimunud. Aasta alguses toimusid koguduse juhtorganite vali-mised, mille tulemusel vahe-tusid mitmed vanemad nooremate vastu. Teatepulga on ka meie endised kirikumehed – Eva ja Helmut Hirs – üle andnud Malle Teekivile. Siinkohal

täna kõiki, kes ustavalt on oma ameteid koguduses pidanud, kuid nüüd kõrvale jäänud. Soovin teile kõigile rohkelt õnnistust! Kindlasti oli erakordseks sündmuseks kevadine metsaistutamise talgupäev – see oli üle ootuste rahva-rohke. Tihti võib kuulda arvamust, et tänapäeva ini-mestel ei ole enam aega tal-gutööd teha, kõigil on oma äri ajada. Siinkohal ütlen

kõigile talgulistele erilise tänu, kes oma kiire elu kõrval selleks aega leidsid! Uus koguduse nõukogu on usinasti tööle hakanud ja juba mitu koosolekut pida-nud. On moodustatud mit-meid toimkondi, nendest osade tegevus on ka prak-tiliselt käivitunud. Näiteks laste-, noorte- ja peretöö-toimkond on korraldanud kolm perepäeva Hageri palvemajas.

Algus lk. 1

Juhatus on muude jooksvate küsimuste kõrval tõsiselt tegutsenud kiriku küttesüsteemi uuendamise plaaniga. On kaalutud mitmesuguseid variante ning hetkel on otsus langetatud – vahetada olemasolevad elektrikalorifeerid õliküttekalorifeeri vastu. Otsuse tingis asjaolu, et elektri kw/h hind järjest tõuseb ja sellest aastast lisandus veel peakaitsemaks, mida tuleb ka suve-

kuudel maksta, kuigi me siis elektrit kütteks ei kasuta. Kui see raha õli peale kulu- tada, siis võime võim-sama agregaadi muretseda, mis peaks soojemat õhku puhuma. Veel nimetan seda, et firma „Rändmeister“ on ka sellel aastal kolm kiriku akent ära restaureerinud. Kõige rohkem teeb aga rõõmu see, et kogudusega on ka mööduval aastal liitunud mitmed uued liikmed –

ristimise ning leeriõpetuse kaudu. Hea on seegi, et koguduse tavapärane tegevus on saanud takistamatult toimuda. Pean silmas jumalateenistusi: ükski teenistus pole ära jäänud. Kui oma õpetaja on olnud mujal ametikohustusi täitmas või puhkusel, siis on ikka leidunud asendaja, kes teenistuse läbi viib. Seegi on suur õnnistus, et Hageri kirikus kõlab peaaegu igal

teenistusel koorilaul või pillimäng. Soovin Sulle, hea lugeja, õnnistatud jõuluaega ja ära unusta, et ka uuel aastal on pühapäev siis õigesti pühitsetud, kui oled jumalateenistusel osalenud. Rõõmsa kohtumiseni kodukirikus!

Agu Kaljuste

Juhatuse esimees

KOGUDUSE KEELPILLIANSAMBEL 10 AASTANE

Pühapäeval, 4. septembril, tähistas Hageri koguduse keelpilliansambel oma tegutsemise 10. aastapäeva kontserdiga kodukirikus. Praeguses koosseisus on viis liiget: viiuldajad Kairi Pruul, Katrin Kaljuste, Kristiina Kaljuste, Mirjam Lend ning tšellist Lauri Lend. Pidupäeval oli abijõuks Häli Rütter. Ansambli juhendab Janis Zorenberg. Hageris kutsutakse teda rohkem küll

lihtsalt vanaisaks. Vaadates tagasi möödunud kümnele aastale on märgata muutusi ja arengut. Pisikestest plikatiirtsudest, kes püüdlukult pillidest helisid välja meelitada üritasid, on sirgunud noored neid, kes nüüd kuulajaid võluvad oma kauni ja professionaalse mänguga. Viiuli-tüdrukutele on lisandunud ka tšellomängijast noormees. Ühehäälsed lood on asendunud

mitmehäälsede helitöödega. Keelpilliansambel teenis kaasa pühapäeval jumalateenistusel ja andis pärast jumalateenistust väikese kontserdi. Erilist naudingut ja muusikalist elamust pakkusid G.F.Händeli „Passacaglia“, J.S.Bachi „Aaria“ ja J.Pachelbeli „Canon per 3 violini e Basso continue“, mis kõlasid suurepäraselt ja südamliselt esituses.

Hageri kogudus on üks väheseid kogudusi, kus on oma keelpilliansambel. Selle üle on põhjust rõõmu ja tänu tunda. Soovime oma noortele jätkuvalt mängimise rõõmu, vanaisale tervist ja jõudu eestvedamisel ning kuula- jatele ilusaid muusikalisi elamusi.

Aivi Maasalu

Hageri viiuldajad, sept. 2005.

PERSOON: ORGANIST MAI MÄND

Kuidas algas Sinu tee muusika juurde?

Minu tee muusika juurde sai alguse lapsepõlvkodust. Kasvasin Jõelähtmes viielapselises peres teise lapse- na. Mõlemad vanemad olid küllalt musikaalsed, laulsid hästi, kodus lauldi meil tihti. Ema mängis 47 aastat (1944-1991) Jõelähtme kiri-

kus orelit, olles seda ena- masti omal käel õppinud. Varajase lapsepõlve mäles- tused ongi mul seotud selle vana väikese maakiriku ja oreliga, kus ma alatihti ema kõrval istusin ja tema mängu jälgisin. Hiljem toimusid koguduse segakoori harju- tused meie kodus ja meie, lapsed, kuulasime neid

tahes-tahtmata pealt. Lapsena ma ei mõelnud küll sellele, et tulevik võiks olla muusikaga seotud; algkooli- eas tahtsin saada veoauto- juhiks. Need veidi poisilikud huvid on mul välja löönud hiljemgi. Kui meil kodus veel klaverit polnud, püüdsin olemasole- vast harmooniumist omal

algatusel helisid ja viisijuppe välja võluda, ise nooti tundmata. Vana saksa tiib- klaver osteti meile mu 12. sünnipäevaks. Muusikat õppima hakkasin suhteliselt hilja, alles 10- aastasena, sest maal elades polnud selleks erilisi võima- lusi. Algul võtsin lihtsalt klaveritunde, mõne aasta

Algus lk. 2

pärast lõpetasin klaveri alal lastemuusikakooli. Põhikooli ajal mängisin veel mandoliiniorkestris ja proovisin akordionit, aga olen need pillid nüüd unustanud.

Miks just orel? Millal ja kus esimest korda orelit mängisid? Koolid, õpetajad.

Ema oli välja uurinud, et Usuteaduse Instituudi juures õpetatakse ka kirikumuusikuid ja nii ta viiski mu sinna kirikumuusika osakonda katsetele, kui olin 14-aastane. Orelimäng mind siis juba huvitas, olin seda ema kõrval proovinud ja see tundus põnev. Orelit õppimist ei saagi väga noorelt alustada, sest lapse jalad ei ulatu pedaalideni. Esimest korda mängisin Jõelähtme kirikus päris üksinda terve jumalateenistuse 1965.a. suvel, kui olin äsja 15-aastaseks saanud. Osakonnas tuli õppida orelit, üldklaverit, solfedžot, harmooniat, koorijuhtimist. Muusika õppimise aeg UI-s langes kokku Maardu Keskkoolis ja hiljem kõrgkoolis käimise ajaga (õppisin Tallinna Pedagoogilises Instituudis raamatukogundust ja bibliograafiat). Tallinnast elasime 22 km kaugusel, sõitmist oli hästi palju ja aega tuli osata planeerida, et jõuaks kõik asjad tehtud ja õpitud. Mäletan, et tihti kirjutasin õõsiti näiteks kirjandeid või tegin matemaatikaülesandeid (matemaatika oli üks mu lemmik-õppeaineid). UI-s olid muusikaõpetajateks Johannes Kappel, Vilgo Linask, Mare Orgse, Hella Tedder. Orelitõpetajaks oli algusest peale prof. Hugo Lepnurm, kes ei pidanud paljude õpetada lünkliku muusika-lise haridusega noori, kellest võis edaspidi loota kiriku töötajaid. õppisime orelit registreerimist, koraalimängu põhitõdesid ja jumalateenistuse muusikalist kujundamist, samal ajal tuli pidevalt tegelda päris nõudlike orelipalade õppimisega. Tunnid toimusid tavaliselt

Tallinna Toomkiriku orelil, vahel ka konsistooriumi väikesel harjutusorelil. Suviti armastas professor sõita Kuusalu kirikusse, kus siis tema õpilased järgemööda tunnis käisid. Alati polnud küll tahtmist minna, juhtus sedagi, et hiilisin orelitunnist kõrvale, kui olin vähe harjutanud. Lepnurm oli nõudlik õpetaja, mõnikord võis ta õpilase põhjalikult läbi noomida ja epistlit lugeda. Tema tundides sai paaril korral nutta ka, aga teinekord silitas ta jälle pead ja oli julgustav. Ega me rääkinud ainult muusikast, vaid üldse elust, ta püüdis edasi anda oma tõekspidamisi ja arusaamu.

Harjutada sain oma kodukiriku Jõelähtme orelil. Üksinda tühjas kirikus harjutamise ajal sai ka üksjagu julgust ja vaprust treenida. Mõnikord olin seal tugeva äikese ajal, teinekord tuli jälle mööda pugged surnukirstust, mis kitsas kiriku eeskojas seisis. õppimise ajal "komandeeriti" mind tihti orelit mängima mitmele poole üle Eesti, kus organisti parasjagu vaja oli. See andis tegelikult hea praktika, sest iga orel on erinev ja nii sain ma nendega tutvuda ja neid proovida.

Kuidas sai Sinust Hageri koguduse organist? Mis on aidanud Sul nii kaua vastu pidada praktiliselt ilma puhkusega?

Hageri kogudusse sattusin nii, et abiellumisega 1971.a. tulin Kohilassee elama. Selleks ajaks olid õpingud kirikumuusika osakonnas lõpetatud. Marta Tori, kes oli Hageris juba kaua organist ja koorijuht olnud, oli rõõmus abilise üle ja kutsus mind mõnikord enda asemel orelit mängima või laulukoori saatma. Juba varsti tegi ta ettepaneku, et võiksin organiisti kohustused täiesti üle võtta. 1972. aasta algusest asusin iseseisvalt tööle, jaanuaris täitub sellest nüüsiis 34 aastat. See aeg on väga kiiresti läinud, ise ka ei usu, et neid aastaid nii palju on. Väikesed vaheajad olid

seoses laste sünniga. Algul asendas mind vajadusel Marta, hiljem Kersti Tarve ja mu oma tütre Riina ja Mirjam, kui nad olid juba suuremaks kasvanud ja muusikat õppinud.

Nii kaua vastu pidada on mind aidanud see, et orelimäng pole mulle ainult töö, vaid kutsumus, sisemine vajadus, sellest ammutan uut energiat ja rõõmu. Vahel harva saan kirikus istuda nii, et ei pea orelit mängima. Sel suvel küsisin siiski esimest korda kolmenädalase puhkuse, sest tundsin selle järele tõesti vajadust.

Millised sündmused ja üritused sellest ajast on eriliselt meelde jäänud? Lisaks organistitööle oled Sa juhatanud koguduse segakoori, kirjutanud palju noote jne.

Iga jumalateenistus on sündmus, see võib olla nii sõnaliselt kui muusikaliselt ilus tervik. Eriti on meelde jäänud kaks jumalateenistust, mis kanti üle televisioonis. Algul polnud kogemusi ega teadmisi, teine kord oli lihtsam. Need oli 1998.a. Suure Reede jumalateenistus ja 2001.a. jõuluõhtu jumalateenistus.

Tegime õpetajaga minutilise täpsusega ajaproove, sest jumalateenistus pidi mahuma lühema aja sisse, kui see tavaliselt kestab. Suure Reede jumalateenistus läks ilusasti korda, varasem hirm ja pinged kadusid sel momendil, kui nägin ääretult sümpaatset operaatorit. Jõuluõhtu jumalateenistuse muusikalise osa kujundamiseks nii, et koos oreliga mängisid ka kaks viiulit, kaks trompetit, metsasarv ja tuuba. Need hilisõhtused harjutamised tuledesäras kirikus olid toredad ja tõesed, noored asjalikud muusikud Joeliga eesotsas andsid oma parima ja tulemus oli omanäoline ning huvitav. Sel jõuluõhtul laulis ka meie noortekoor. Tänu teleülekandele sai Hageri kiriku jõuluõhtu teenistusest osa palju rohkem inimesi kui kirikusse mahtus. Oli muidugi suur

vastutustunne, aga mure ja ettevalmistustöö sai tasutud ilusa tulemusega. Meelde on jäänud mitmed üritused 1980-ndate aastate lõpul, kus rahvusliku ärkamise laine tõi kiriku rahvast mõnikord puupüsti täis; sellest ajast alates on olnud ka palju toredaid lasteüritusi. Olude sunnil pidin 12 aasta jooksul koguduse segakoori juhutama, kuigi tunnen, et koorijuhtimine pole päris minu ala (olen rohkem selline omaette nokitseja ja liiga tagasihoidlik). Tollal oli meil hästi palju laulmisi nii oma koguduses kui paljudes kohtades üle Eesti. Püüdsin usinasti koorile sobivaid noote muretseda, kirjutasin neid käsitsi ümber, sest paljundamisvõimalused olid sel ajal nullilähedased, vajadusel tõlkisin laule, mida veel eesti keeles olemas polnud. See oli töörohke aeg, aga rõõme ja kordaminekuid jätkus kuhjaga ja alati oli tänulikku kuulajaid. Orelit taga olles on olnud palju võimalusi näha ja kuulda ligidalt, kuidas muusika sünnib erinevate koorijuhtide käe all, instrumentaal- või laulusolisti esituses. Hageri kirikus on käinud palju külaliskoore, igaüks neist kordumatu ja omanäoline. Mõnel jõuluõhtul on olnud meelde jäävaid hetki, kui viiuldaja Enno Soode, kelle isagi on samas kirikus koori juhatanud ja orelit mänginud, tuleb keset jumalateenistust kiirustades, võtab oma viiuli, suleb silmad ja mängib hiirvaiksel kuulavale kogudusele andunud Saint-Säensi. Umbes 15 viimast aastat olen saanud kõik uue aasta saabumised vastu võtta orelit taga, sest meie kirikus peetakse igal vana-aastaõhtul kell pool 12 aastavahetuse vigiiliat. Mõned minutid enne südaööd on kirik pime ja vaikne, siis läheb kõik valgeks, uusaastakellad löövad ja lauldakse võimsalt kiriku hümnid... Tunnen, et sel hetkel on siin, orelit taga just minu õige koht ja kusagil mujal ma ei tahakski olla.

*Algus lk.2***Räägi pisut Hageri kiriku orelist – kuidas üksteisega hakkama saate? Mis rõõmustab, mis kurvastab?**

Orel on väga keeruka ehitusega instrument. Iga orel on unikaalne, tavaliselt ehitatud just selle ruumi jaoks, kus ta asub. Hageri kiriku orel on süntees mitmete meistrite tööst. Põhisosas koosneb see /1851.a./ Carl August Tantoni ehitatud orelist. XX sajandi algul on orelimeister Gustav Terkmann seda instrumenti suurendanud ja moderniseerinud. Orelil on 2 manuaali ja pedaali, 21 registrit, see on mehaanilise traktuuriga, vaid II manuaali registrilülitus on pneumaatiline. Vilestik koosneb mitme erineva valmistaja viledest. Peaaegu tervikuna on jäänud kasutusse kogu omaaegse Tantoni oreli vilestik (seega on need vilede üle 150 aasta vanad!), XX sajandi algul lisas Terkmann puitvilesid, lisatud metallvilede on Laukhuffist tellitud.

Lisaks oreli prospektile, mängupuldile ja orelikapile, mis asuvad kirikuruumis, vajab orel ka tuuleseadist. Lõõts asub oreli taga kellatorni all eraldi ruumis, elektriventilaator aga kiriku tornis korrus kõrgemal. Kuna orel on äärmiselt keeruka ehitusega, on selle parandamiseks tingimata vajalik erialane ettevalmistus. Aastakümneid tagasi ei saanud seda nõuet kahjuks täita, sest orelihooldajaid ja –meistreid, kes seda tööd tunneksid, oli lihtsalt väga vähe. Oreli rikke korral pidi organist kõigepealt ise püüdma probleemi lahendada. Esimesed esmaabinipid juhiks, kui oreliga ootamatult midagi juhtub, õpetas mulle selgeks vana orkestrija meeskoorijuht Paul Pilves. Alati olid mul oreli juures kaasas taskulamp, haamer ja kruvikeeraja. Juhtus, kui mõni vile jäi hüüdma, et tuli jutluse või muu pikema mängupausi ajal kähku külgluugist oreli sisse ronida, viga üles leida ja püüda see korda teha. Vahel see õnnestus, vahel

mitte. Nüüd, kus juba aastaid hoiab oreli tehnilisel seisukorral silma peal orelihooldaja Toomas Mäeväli, on olukord muutunud palju paremaks. Selliseid eba-meeldivaid üllatusi tuleb harvem ette ja alati saab Toomast kohe informeerida, nõu küsida või teda appi paluda.

Oreli vilede on praegu rahuldavas seisukorras. Muret teeb aga mängumehhanism e. traktuur, mis on valmistatud väga kerge konstruktsiooniga ja on praeguseks halvas seisukorras. II manuaali traktuur on praktiliselt kasutamiskõlbmatu, I manuaali ja pedaali omad on paremas seisus. Praktilises töös väldingi praegu II manuaali kasutamist, kui võimalik. Orel ei ole praegu enam eriti usaldusväärne, tuleb palju pingutada, et sellel saaks viisaka kvaliteediga mängida. Kindlasti vajab orel kapitaalremonti, see aga nõuab suuri rahalisi väljaminekuid.

Niipalju siis oreli tehnilisest

pooldest ja muredest seoses sellega. Orel on aga eelkõige pillide kuningas, terve orkester ühe mängija käes. Valitseda kogu seda orkestrit on ütle mata tore tunne, mulle endale pakub orelimäng suurt rõõmu ja rahuldust. Ehtsal vileorelil mängimine on elamus omaette, see on looming, elav muusika. Sama pala korduvalt mängituna pole kunagi täpselt seesama. Igal oreil on oma hing. Ma usun, et paljud elu ilusamad ja ülevamad hetked on mul olnud just oreli taga.

Orelimäng ei ole füüsiliselt kerge, käed-jalad töötavad kogu aeg ja tähelepanuvõime peab hea olema. Pärast seda, kui olen näiteks jõulühtul mänginud järjest kaks poolteisetunnist jumalateenistust, olen nii füüsiliselt kui vaimsalt päris väsinud. Orelimäng põhinebki heal - koordinatsioonil, jälgida tuleb kahte-kolme noodirida korraga, mängides mõlema käe ja mõlema jalaga; s.t. pea peab hästi töötama. Prof.

Lepnurm ütles ikka, et ega orelimängus muud kunsti olegi, kui õigel ajal õigelt klahvilt sõrm või jalg ära võtta. Selles on tõesti tõetera sees.

Nüüd, kus Hageris on mitmel aastal tavaks saanud igal jumalateenistusel muusikat esitada, tuleb seda aegajalt ka organistil teha - otsida välja sobivad palad, need selgeks harjutada ja jumalateenistusel mängida. Tegelikult meeldib mulle just harjutamise protsess. Uus pala, mida varem pole mänginud, võib esimesel proovimisel tunduda ületamatult raskena. Kui harjutada selgemaks kätepartii, saab hiljem pedaali (jalad) juurde lisada. Just seda kätejalgade koostööd ja koordinatsiooni tuleb lihtlabaselt mehaaniliselt treenida, korduvalt ja korduvalt. See, kui hakkad juba muusikat kuulma ja sellest rõõmu tundma, tuleb palju hiljem. Heliloojatest meeldib mulle Bachi mängida, tema muusikas on mingi vääramatu loo-

Algus lk. 2

gika. Kui üks pala selge, ei lähe see naljalt enam kätest "ära". Just Bachi mängides tunnen vahel selgesti, et olen nagu tööriist muusika looja ja muusika vahel, see muusika voolab läbi minu, kusjuures ma võin enese olemasolu täiesti unustada. Orelimäng on mulle tööks ja ühtlasi puhkuseks, eneseväljenduseks. Hea on tulla pärast väsitavat tööpäeva kirikusse, kuulatada mõni hetk seda sügavat vaikust, mis on omane ainult tühjale kirikule, ja asuda siis harjutama. Oreli taga kulgeb aeg teistsuguse kiirusega, ununeb külm kirik ja tühi kõht, kaks tundi võib mööduda täiesti märkamatult. Kahju, et seda aega oreli ja minu jaoks eriti palju ei ole, sest põhitöö on mul ju hoopis raamatukogus.

Organistina oled Sa koostööd teinud paljude erinevate vaimulike ja koorijuhtidega. Milliseid kogemusi ja muljeid oled nendest kokkupuudetest saanud?

21 aastat olen Hageris töötanud koos legendaarse kirikuõpetaja Paul Saarega. Sellest ajast on palju head meenutada – jumalateenistused, kiriklikud talitused, külatunnid kodudes, kus meie lauluansambel väga palju laulmas käis. Paul võttis mu 1970.-80. aastatel organistina kaasa ka ingerisoomse kogudusse Petroskois, kus ta oli hooldajaõpetajaks. Seal olid kogudusel algul väga kitsad olud, piskene ruum puupüsti rahvast täis, aga laulda nad tahtsid ja hea oli neid harmooniumil saata. Pidin kohanema soome kiriku liturgiaga ja soomekeelsete jumalateenistustega. Olin Pedagoogilises Instituudis veidi soome keelt õppinud ja nüüd sai keeleoskust ka praktikas proovida. Pauli tohutu energia ja ettevõtlikkus ei lasknud meil kunagi hätta jääda, igast täbarastki olukorrast, mida pikkadel reisidel ikka juhtub, tulime alati välja. Viimased 12 aastat töötame

koos Jüri Vallsaluga. Jüril on ilus ja võimas lauluhääli, mis annab jumalateenistustele väga palju juurde. Arusaamatusi pole meil olnud. Õpetaja ja organisti hea koostöö ja teineteismõistmine on oluline, sest me veame ju n.ö. ühte vankrit. Kui mind on mujale mängima kutsutud, lähen alati hea meelega. Nii nagu pole kahte identset vileorelit, on ka kirikuõpetajad erinevad isiksused ja iga kohtumine ja koostöö annab midagi uut. Neid armsaid õpetajaid, kellega kokku puutunud olen, on väga palju, nimesid ei jõua nimetada. Paljud on juba igavikuteele läinud, aga olen tänulik, et võisin neid oma teel kohata ja nad on minusse oma jälje jättnud. Nüüd, kus mu vanem vend ja mõlemad väimehed on kirikuõpetajad, on kogudusetöö probleemid meil perekonnas pidevalt jutuaineks, saan kursis olla mitme koguduse tööde ja tegemisega. Palju aastaid, alates selle

loomisest 1967.a., oli mul õnn käia laulmas Usuteaduse Instituudi õppekooris, mille tähtsus eesti vaimuliku muusika ellujäämisel, ettekandmisel ja edasiviimisel nõukogude ajal on hindamatu. Meie koorijuhtidest on eriti säravatenä meelde jäänud Johannes Kappel ja Hugo Lepnurm, kes elasid ja töötasid tõelise missioonitundega. Pärast mõne aastast vaheajaga läksin tänavu uuesti laulma KOSK koori (see on koorijuhtide ja organistide segakoor), kus lisaks meie oma dirigentidele käib juhatamas ka Jan-Jürgen Wasmuth Saksa-maalt, oma ala suur entusiast, koorimuusika propageerija ja edendaja. Tema käe all laulmine on elamus, eriti huvitavad on ühisprojektid tema saksa kooriga. Organistitöös olen kokku puutunud paljude koorijuhtidega ja nende tööd alati austusega jälginud. Imetlen koorijuhte, kes suudavad lauljatele mingil sõnul se-

tamatul kombel, mitte ainult sõnade, käte ja miimika abil, vaid kogu oma olemusega selgeks teha, mida nad neilt ootavad. Vaimuliku muusika laulmisel on minu meelest nii, et kui lauljad ise usuvad seda sõnumit, mis muusikas on, siis jõuab see ka kuulajateni. Esitus ise ei pruugigi olla kõige perfektssem, tähtis on siiras äratundmine oma südames ja vajadus seda edasi anda.

Mida Sa Hageri koguduse muusikaelust arvad?

Hageri koguduse muusikatraditsioonid on alati tugevad olnud. Paaril viimasel aastakümnel on lisandunud palju noori inimesi ja tänu sellele on praegu koguduse muusikaelus head ajad, on Erinevaid kollektiive ja tegijaid. Mitmedki noored on saanud korraliku muusikalise hariduse, suudavad heal tasemel vedada kollektiive, mille eesotsas nad on. Rõõmu teeb meie keelpilli-ansambel, mis on saavutanud tõelise professionaalsuse võrreldes selle ajaga, mil nad väikeste tüdrukutena alustasid. Puhkpilliorkester on tegutsenud üle 50 aasta, mängijate lastest saavad jälle uued mängijad. On nii vana-maid kui nooremaid lauljaid ja väga tublid koorijuhid Sigrid, Merle ja Maarian. Jääb vaid soovida, et noored ei väsiks, et oleks peale kasvamas uusi muusikast huvitatud inimesi ja see ilus töö võiks jätkuda.

Mida oma elus oluliseks pead ja väärtustad peale muusika? Millega veel tegeled?

Ma olen positiivse ellusuhtumisega ja püüan asjades ja olukordades näha pigem head kui halba. Väga olulised on mulle kodu, Pere-kond, õe ja vendade pered, kallid laulukaaslased, kristlastest õed-vennad. Pean ennast väga rikkaks, kui mõelda lähedasi inimesi – abikaasa, kaks tütart ja poeg, neli lapselast, kaks väimeespoega. On teadmine järjepidevusest – meie sugu-

Mai Mänd

Algus lk.2

võsas oli esimeseks orelimängijaks ema vanaonu, köster Hans Jakumberg, kes mängis 48 aastat Jõelähtme kirikus orelit, siis minu ema Aino Leedjärv, kolmandas põlves mina ja neljandas mu mõlemad tütre, kes ka on orelimängu õppinud (juba väikeste tüdrukutena istusid Nad alati orelipingil teine teisel pool mu kõrval). Riina õppis klaverit ja orelit, Mirjam viiulit ja lõpetas ka Kirikumuusikakooli. Tuleb osata rõõmu tunda väikestest asjadest, ka igas tavalises päevas on kindlasti midagi head. Osata olla tänulik, näiteks tervise eest, sest olen päris palju haige olnud ja tean, et head tervist ei saa võtta enesestmõistetava asjana. Oluline on märgata kaasinimest, mitte elada nagu silmaklappidega. Tähtis on jääda alati iseendaks, sõltumata hetkepoliitikast või muudest mõjutustest. Minu jaoks tähendab Jumal eelkõige armastust. Seda armastust, mida meile nii rikkalikult kingitakse, saame ju pidevalt jagada ümbritsevatele inimestele, seejuures mitte ise vaeseks jäädes,

vaid üha rikkamaks saades. Kui suhe Jumalaga ja kaasinimestega on korras, siis kõik muu tuleb iseenesest – rõõm tööst, rõõm ka kohustustest, sest hullem, kui ühtki kohustust polekski. Muusika pole elus mu ainuke eriala olnud, aastakümneid olen raamatukogunduse alal töötanud. Kohe peale kõrgkooli lõpetamist mulle Rapla rajoonis erialast tööd ideoloogilistel põhjustel ei võimaldatud, sest oli täiesti mõeldamatu, et raamatukogus töötav inimene on seotud kirikutööga. Sellest hoolimata sain väga hea töökoha Tallinnas. Viimased 13 aastat töötan Kohila Gümnaasiumi raamatukogus. Laste hulgas on hea töötada, see hoiab ka ennast seesmiselt noorena. Hobid: lugemine (armastan väga luuletusi lugeda); käsitöö, mida nooremalt tegin palju, nüüd vähem; ristsõnade lahendamine; aiatöö; jalgrattasõit. Puhkuseks ja lõõgastumiseks vajan enamasti üksindust, eriti loodust ja metsa. Aga palju uut energiat saan ka lastelastega tegeldes. Armastan käia headel kontsertidel, sest

tõelise muusikaelamuse võib saada just sel hetkel vahetult sündiva elava muusika kuulamisel. Olen õnnelik inimene, sest saan oma igapäevatöös tegelda nende asjadega, mis mulle meeldivad – raamatud ja muusika. Mulle väga meeldib mõte hiina rahvatarkusest: õ n n on see, kui sul on midagi teha, kedagi armastada, millelegi loota.

Jõuluaeg – kas see on Sinu jaoks oodatud rõõmupüha või kohustuste koorem?

Jõuluaeg on kindlasti oodatud rõõmupüha. Kohustusi on rohkem kui muul ajal, aga need ei tundu koormana, sest jõulusõnumi kuulutamine muusika kaudu on ju suur rõõm. Jagatud rõõm on alati mitmekordne rõõm. Ma usun, et jätkub aega kõigele – jõulujumalateenistustel orelimängimiseks, kooris laulmiseks, külaliskooride kuulamiseks, kontsertidel ja jõulupuudel käimiseks, oma perega olemiseks ja tütarde perede jaoks. Jõuluaeg ei kesta kaua, aga soovin, et

jõulurõõmu, jõuluvalgust ja südamesoojust jätkuks meile kõigile kogu aastaks – jõulusõnum ei aegu kunagi!

On Sul midagi veel südamel?

Olen tänulik oma vanematele, et nad omal ajal juhatasid mind muusika juurde, ma ise poleks võibolla sellist valikut teinudki. Täna Hageri kogudust, kes mind noore inimesena siin omaks võttis ja kellega koos on olnud hea tulla läbi kõigi nende aastate, läbi kurvemate ja rõõmsate sündmuste. Hea on mõelda, et kirikus ei esineta, vaid teenitakse Jumalat. Kui igal pühapäeval kõlav orelimäng on peale mu enda veel kedagi rõõmustanud, siis tänagem selle eest üheskoos Jumalat. Soovin igaühele kaunist ja rõõmuküllast jõuluaega ning õnnistatud uut aastat!

Intervjueeris
Aivi Maasalu

Teised Maist...**Tütar Riina Ots:**

Oleme Mirjamiga ema kõrval orelikapis üles kasvanud. Vähemalt jutluse ajaks pugeme ikka sinna sooja. Meie jaoks oli see privileeg täiesti enesestmõistetav. Alles hiljem kuulsin, kui kadestad olid teised lapsed meie peale. Aga eks me võisime oma sahkendamise ja jutustamisega emale küll parajaks tülikaks olla. Kiriku remondi ajal 1986 lõhuti orelipuldil kapp ümbert ära, kuid õnneks olime me selleks ajaks juba suureks kasvanud. See, et ma üldse selle peale tulin, et minagi võiksin orelit mängida, on arvata-vasti ema „süü”. Tema oma eeskujuga näitas, et see on

võimalik. Normaalsel inimesel tekiks loomulikult suur aukartus pillide kuninga ees, nii et ei julge hästi orelipingilegi istuda. Minu jaoks oli see aga juba hästi tuttav paik.

Tütar Mirjam Tiitus:

Mai on olnud Hageri koguduse organist kogu minu eluaja. Et ema igal pühapäeval orelit taha istus, oli lahutamatu ja väga loomulik osa meie pere elust. Samamoodi iseenestmõistetav oli minu jaoks see, et ma hakkasin algul omal käel ja hiljem Kirikumuusikakoolis orelit õppima. Ema ja vanaema eeskuju oli kindlasti silme ees, aga mingit sundust või

suunamist küll ei olnud, pigem oli see enda suur soov. Ma ei osanud ju õieti klaveritki mängida, kui juba pusisin orelil pedaaliga matusekoraale mängida (need tundusid lihtsamad)... Mai puhul tuleb esile tõsta tema suurt kohusetundlikkust - ta läheb kasvõi haigena välja, aga kui ta on lubanud kohal olla, siis ta alt ei vea.

Õpetaja Jüri Vallsalu:

Mai on minule väga oluline ja tähtis kaastööline. Olen siiralt imetlenud tema annet ja ustavust oma ametis. Kõike seda kroonib tema leplikkus ja sõbralikkus. Seda ilusat osa on ta tahtnud ja suutnud edasi anda ka

oma organistidest tütardele. Toomas Paul on kunagi kasutanud jumalateenistusel õpetaja ja organisti ülesannetest rääkides võrdlust omaaegses laevastikus admiral ja kontraadmiraali rolliga. Siis, kui ei olnud veel laevastikus laevade vahelist raadiosidet, pidi admiral laevastiku eesotsas ja kontraadmiraal viimasel laeval suutma teineteise mõtteid ja plaane taibata, et laevastik tervikuna oleks ka keerulistes olukordades juhitav. Nii on ka õpetaja ja organisti koostööl suurem tähtsus, kui ainult oma töö äratgemine. Oleme olnud Maiga selliseks koostööks võimalised ja see rõõmustab.

KULDLEER 2005

SUVELEER 2005

SÜGISLEER 2005

TEATED**EELK Kirikukogu otsusega on soovitat igaaastane
LIIKMEANNETUS 1% INIMESE SISSETULEKUST****Näidis:**

Kuu sissetulek:	Liikmeannetus aastas:
1000.-	120.-
2000.-	240.-
5000.-	600.-
8000.-	960.-

- * Igaaastane liikmeannetus on koguduse liikme kohustus oma koguduse ees.
- * Liikmeannetust on võimalik tasuda ka osade kaupa
- * Liikmeannetust on võimalik tasuda sularahas koguduse kantsleis või pangaülekandega koguduse pangavarvele. Sularahaga tasumise puhul saab inimene sellekohase kviitungi
- * Koguduse pangavarve: Eesti Ühispank, a/a 10802003930006
- * Pangas on võimalik teha vastav leping, et pank ise kannab liikmeannetuse kokkulepitud sagedusega kogudusele üle.
- * Ülekandele tuleb märkida, kelle eest ja mis perioodi eest liikmeannetus tehakse.
- * Liikmeannetuselt on võimalik saada järgmisel aastal maksuametilt tulumaksu osa tagasi. Kasutage seda võimalust.
- * Vajaduse korral annab kogudus sellekohase tõendi.

**Koguduse juhatus tänab kõiki, kes on oma annetusega
kogudust toetanud.**

LEERIKURSUSED

Kevad-suvine leerikursus algab igal aastal 1. laupäeval peale Ülestõusmispühi. Järgmine leerikursus algab seega 22.aprillil 2006.a. Tunnid on laupäeviti kella 10-12 Hageri kogudusemajas. See leerikursus on mõeldud ennekõike koolinoortele. Leeripäev on juulikuu 1. Pühapäeval, seekord siis 2. juulil 2006.a.

Sügisleer algab igal aastal septembri 1. laupäeval ja kestab novembri alguseni. Tunnid on laupäeviti kella 10-12 Hageri kogudusemajas. Leerikursusele kutsume ka neid, kes arvavad, et nende õige leeriaeg on möödas. Järgmine sügisene leerikursus algab seega 02.septembril 2006.a. Leeripäev on 05. novembril 2006.a.

RAAMATUKOGU

Kogudusemajas olevast koguduse raamatukogust on võimalik laenutada kristliku sisuga raamatuid alates 1997.aastast. Mõtte algataja ja tubli eestvedaja on raamatukoguhoidja Aivi Maasalu. **Raamatukogu on avatud iga kuu 2. ja 4. pühapäeval enne jumalateenistust kella 10 – 11.45.**

Infolehe "Hageri Kirik" koostajad ootavad ettepanekuid ja kaastööd järgmise lehenumbri valmistamiseks. Samas tänavad kõiki, kes käesoleva numbriga valmistamiseks kaasa aitavad. Fotograafid: Jüri Vallsalu, Sigrid Põld; Arne Mänd, Juhan Põld. Ajalehe koostasid: Aivi Maasalu ja Juhan Põld. Trükkimisetöö OÜ ERKOTRÜKK

JUMALATEENISTUSED**25.detsember, Pühapäev, I Jõulupüha**

12.00 Jõulupüha perejumalateenistus
Kaasa teenib koguduse keelpilliansambel
16.00 Jõulupüha jumalateenistus, armulaud, Sakus

26.detsember, Esmaspäev, II Jõulupüha

18.00 Noorte korraldatav jõulumissa kirikus

31.detsember, Laupäev, Vana-Aasta

18.00 Vana-Aasta jumalateenistus, armulaud
23.30 Aastavahetuse vesper

ANNO DOMINI 2006**1.jaanuar, Pühapäev, Uus-Aasta**

12.00 Jumalateenistus, armulaud.
13.30 Kuulutusetund – jõulupuu kogudusemajas
16.00 Jumalateenistus Sakus

6.jaanuar, R, Kolmekuningapäev

12.00 Kolmekuningapäeva jumalateenistus.
Laulab Salme kultuuripalee naisansambel.

Jumalateenistused Hageris
pühapäeviti algusega kell 12.00
*

Jumalateenistused Sakus
pühapäeviti algusega kell 16.00
*

Iga kuu kolmandal pühapäeval 10.30 kuulutuse tund
kirikus
*

Pühapäevakoolitunnid toimuvad Hageris alates Mihklipäevast iga kuu teisel ja neljandal pühapäeval algusega kell 11.45. Alustame kirikus ja seejärel töö kogudusemajas.

Noortetunnid toimuvad reedeõhtuti, täpsem info Kätlin Barz'ilt
(Tel:56645672)

Koguduse **keelpilliansambel**, info Kairi Pruulilt (tel:52 48396)

Koguduse **segakoor**, info Anne Maasalult (tel:48 97381)

Koguduse **kammerkoor "Lambertus"**, info Sigrid Põld'ilt (tel:52 14339)

Koguduse **puhkpilliorkester**, info Joel Otsalt (tel.56 622896)

Muusikakollektiividesse oodatakse rõõmsalt kaasa lööma!